

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 7. ledna 2019,

kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění zákona č. 217/1993 Sb., zákona č. 40/1995 Sb., zákona č. 104/1995 Sb., zákona č. 110/1997 Sb., zákona č. 356/1999 Sb., zákona č. 64/2000 Sb., zákona č. 145/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 102/2001 Sb., zákona č. 452/2001 Sb., zákona č. 477/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 227/2003 Sb., zákona č. 277/2003 Sb., zákona č. 439/2003 Sb., zákona č. 119/2004 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 217/2004 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 229/2006 Sb., zákona č. 36/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 293/2009 Sb., zákona č. 298/2009 Sb., zákona č. 301/2009 Sb., zákona č. 155/2010 Sb., zákona č. 28/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 211/2011 Sb., zákona č. 219/2011 Sb., zákona č. 468/2011 Sb., zákona č. 221/2012 Sb., zákona č. 238/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 476/2013 Sb., zákona č. 356/2014 Sb., zákona č. 206/2015 Sb., zákona č. 378/2015 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 264/2017 Sb. a zákona č. 371/2017 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se slova „Evropské unie^{31), 32), 36)}“ nahrazují slovy „Evropské unie⁴⁸⁾“.

Poznámka pod čarou č. 48 zní:

„⁴⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008 ze dne 9. července 2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh, a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 339/93.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1007/2011 ze dne 27. září 2011 o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a o zrušení směrnice Rady 73/44/EHS a směrnic Evropského parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line).

Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

CELEX: 32018R0302

2. V § 20l se doplňuje odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 49 zní:

„(3) Evropské spotřebitelské centrum Česká republika poskytuje spotřebiteli praktickou pomoc pro případ jeho sporu s obchodníkem, který vznikne v důsledku použití přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího neoprávněné zeměpisné blokování⁴⁹⁾.

⁴⁹⁾ Nařízení (EU) 2018/302.

CELEX: 32018R0302

3. V § 23 odstavec 11 zní:

„(11) Energetický regulační úřad provádí na úseku podnikání v energetických odvětvích dozor nad dodržováním povinností stanovených v § 4 až 6, 12 a 14 a přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím neoprávněné zeměpisné blokování⁴⁹⁾.

CELEX: 32018R0302

4. V § 23 odst. 16 se za slovo „zákonem“ vkládají slova „a přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím neoprávněné zeměpisné blokování⁴⁹⁾“.

CELEX: 32018R0302

5. V § 23 se doplňuje odstavec 20, který zní:

„(20) Česká obchodní inspekce provádí dozor nad dodržováním povinností stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím neoprávněné zeměpisné blokování⁴⁹⁾“.

CELEX: 32018R0302

6. V § 24 odstavec 8 zní:

„(8) Prodávající se dopustí přestupku tím, že

a) v rozporu s § 23a odst. 6 nevyrozumí bez zbytečných průtahů nebo ve lhůtě stanovené dozorovým orgánem výrobce, dovozce nebo dodavatele, že výrobek je na základě rozhodnutí dozorového orgánu stahován z trhu,

b) v rozporu s § 23a odst. 6 neprodleně nezajistí způsob vrácení výrobku nebezpečného svou zaměnitelností s potravinou,

c) v rozporu s § 23a odst. 6 nevyrozumí dozorový orgán o vrácení nebo zpětném převzetí výrobku stahovaného z trhu, nebo

d) poruší některou z povinností nebo poruší některý ze zákazů podle čl. 3, 4 nebo 5 přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího neoprávněné zeměpisné blokování⁴⁹⁾“.

CELEX: 32018R0302

7. V § 24 odst. 14 se na konci textu písmene c) doplňují slova „a odstavce 8 písm. d)“.

CELEX: 32018R0302

8. V § 24 odst. 14 se na konci textu písmene e) doplňuje text „písm. a), b), c)“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

a) Zhodnocení platného právního stavu

Dne 28. února 2018 bylo přijato nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES (dále též „Nařízení“).

Cílem Nařízení je zajistit, aby spotřebitelé, kteří chtějí nakupovat zboží a služby v jiné zemi EU, ať už on-line nebo osobně, nebyli diskriminováni, pokud jde o přístup ke zboží či službám, cenu, podmínky prodeje či platební podmínky, s výjimkou případů, kdy je to objektivně opodstatněno z důvodů, jako je DPH nebo určité právní předpisy na ochranu veřejného zájmu.

Nařízení bylo přijato v návaznosti na stávající úpravu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (dále též „směrnice o službách“), která ve svém ustanovení čl. 20 odst. 2 obsahuje obecný zákaz diskriminace příjemců služeb s tím, že je možné uplatnit odlišné podmínky přístupu k poskytované službě v případě, že je to opodstatněno objektivními kritérii. Tato objektivní kritéria jsou sice částečně objasněna v bodě 95 odůvodnění směrnice, avšak jak praxe ukázala, takovéto vymezení objektivních kritérií, které ospravedlňují odlišné zacházení, není dostatečně jasné, což má za následek, že stanovený zákaz diskriminace není v praxi řádně aplikován. Zákazníci tak při nákupu zboží či služeb v zahraničí stále narážejí na odmítnutí prodeje či odlišné obchodní podmínky. Evropská komise dlouhodobě deklaruje silný zájem zajistit, aby k diskriminaci nadále nedocházelo. Proto navrhla upřesnit zákaz diskriminace stanovený ve směrnici o službách, a to formou přímo použitelného předpisu tak, aby byla zajištěna jeho jednotná aplikace napříč členskými státy a bylo usnadněno jeho vymáhání.

Nařízení tedy fakticky nepřináší oproti směrnici o službách zásadní změny, pokud se týče stávajících povinností či zákazů. Pouze vymezuje konkrétní situace, kdy neexistují objektivní důvody pro odmítnutí prodeje zboží či poskytnutí služby anebo pro uplatňování odlišných podmínek vůči zákazníkům z jiných členských států a kdy je tedy takové jednání zakázáno. Nařízení v tomto ohledu konkrétně zakazuje (čl. 3 a 4):

- blokování přístupu na webové rozhraní poskytovatele,
- automatické přesměrování zákazníků z verze určené pro jednu zemi na jinou verzi webového rozhraní,
- odmítnutí prodeje zboží či uplatňování odlišných podmínek v situaci, kdy dotčené zboží není doručováno do členského státu zákazníka,
- odmítnutí poskytnutí služby či uplatňování odlišných podmínek u služeb s elektronickým obsahem, a

- odmítnutí poskytnutí služby či uplatňování odlišných podmínek, je-li služba poskytována v provozovně obchodníka či v místě, kde obchodník působí.

Nařízení rovněž specifikuje nepřipustnost diskriminace z důvodů souvisejících s platbou za zboží (čl. 5) a neumožňuje obcházení zákazu diskriminace v dohodách o pasivním prodeji, kdy přímo výrobce či dodavatel zakáže v rámci smluvního vztahu prodávajícímu prodávat zboží zákazníkům z jiných států (čl. 6).

Nařízení dále ukládá členským státům povinnost stanovit:

- subjekt či subjekty odpovědné za přiměřené a účinné vymáhání tohoto Nařízení (čl. 7 odst. 1), přičemž členské státy mohou stanovit dozorové pravomoci pouze ve vztahu ke vztahům mezi obchodníky a spotřebiteli (B2C vztahy) (bod 35 odůvodnění Nařízení). Stanovené subjekty pak budou propojeny s dozorovými orgány ostatních členských států prostřednictvím nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele (nynější nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele a nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004),
- pravidla pro ukládání opatření za porušení ustanovení tohoto Nařízení a zajistit jejich uplatňování (čl. 7 odst. 2),
- subjekt či subjekty odpovědné za poskytování praktické pomoci spotřebitelům pro případ sporu mezi spotřebitelem a obchodníkem, který vznikne v důsledku použití tohoto Nařízení (čl. 8).

Stávající vymezení dozorových pravomocí ve vztahu k zákazu diskriminace při prodeji zboží a poskytování služeb v rámci české legislativy

Zákaz diskriminace, pokud jde o prodej zboží a poskytování služeb, je v české legislativě explicitně upraven v zákoně č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb (dále jen „ZVPS“) a v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele (dále jen „ZOS“).

ZVPS stanoví pouze obecný zákaz aplikace diskriminačních podmínek přístupu k poskytovaným službám, zejména s ohledem na státní příslušnost nebo místo bydliště příjemce služeb, přičemž stanovení rozdílných podmínek přístupu ke službám na základě objektivních kritérií (jako např. dodatečné náklady na poskytnutí služby) nemá být považováno za diskriminační jednání (§ 12 ZVPS). Úprava ZVPS se vztahuje jak na vztahy mezi obchodníky a spotřebiteli (dále též „B2C“), tak na vztahy mezi obchodníky navzájem (dále též „B2B“).

ZOS stanoví obecný zákaz diskriminace spotřebitele při prodeji výrobku nebo poskytování služeb (§ 6 ZOS), přičemž současně vymezuje dozorové orgány, které dohlíží na dodržování tohoto zákazu (§ 23 ZOS) a opatření (sankce), která mohou být přijata v návaznosti na porušení stanoveného zákazu (§ 24 a 24a ZOS).

V českém právním řádu jsou tedy již nyní stanoveny dozorové pravomoci, pokud jde o dodržování zákazu diskriminace spotřebitele při nákupu zboží a přijímání služeb, včetně sankcí ukládaných v případě porušení tohoto zákazu ze strany prodejce či poskytovatele služeb. Dozorové orgány však mohou podle současného právního

stavu jednat pouze a výlučně na základě § 6 ZOS. Pro ukládání sankcí pro porušení povinností vyplývajících přímo z Nařízení chybí zákonné zmocnění. Navíc zákaz diskriminace spotřebitele v ustanovení § 6 ZOS je formulován velmi obecně a ponechává dozorovému orgánu poměrně širokou diskreci k určení, zda se v daném konkrétním případě skutečně jedná o zakázané diskriminační jednání anebo toto jednání může být na základě objektivních důvodů uznáno za zákonné. Nařízení naopak jasně formuluje konkrétní typy diskriminačního jednání, které nemohou být z žádných objektivních důvodů odůvodněné, jsou tedy vždy považovány za protiprávní. Stávající rozsah diskrece dozorových orgánů tedy Nařízení v tomto ohledu svým způsobem omezuje.

Stávající vymezení asistenčních služeb pro spotřebitele ve vztahu k zakazu diskriminace v rámci české legislativy

Jednotná kontaktní místa (dále jen „JKM“) vytvořená na základě ZVPS poskytují kontaktní údaje sdružení nebo jiných právnických osob, včetně sítě Evropských spotřebitelských center, které mohou poskytovatelům nebo příjemcům služeb poskytovat praktickou pomoc (§ 14 odst. 1 písm. e) ZVPS).

Evropské spotřebitelské centrum ČR (dále též „ESC“) poskytuje informace o právech spotřebitelů na společném evropském trhu a bezplatně pomáhá a radí spotřebitelům v jejich sporech s podnikateli z jiných zemí Evropské unie, Norska a Islandu.

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Návrh vymezuje dozorové pravomoci ve vztahu k vymáhání povinností stanovených v Nařízení, přičemž v rámci přípravy návrhu adaptačního zákona byly zvažovány 3 varianty řešení:

1. Nepřijetí žádné úpravy

Nařízení výslovně stanoví členským státům povinnost určit subjekt či subjekty odpovědné za vymáhání tohoto Nařízení a stanovit opatření ukládaná za jeho porušení. Stávající úprava § 6 ZOS sice v praktické rovině zajistí, že spotřebitel, který se cítí být diskriminován, se bude moci obrátit na příslušný dozorový orgán a ten na základě tohoto podnětu bude moci konat (jednotlivé formy diskriminace zakázané Nařízením lze kvalifikovat jako diskriminační jednání, která by již nyní měla být zakázaná na základě § 6 ZOS). Případné sankce by však bylo možné ukládat pouze a výlučně na základě porušení zákazu diskriminace podle ZOS, nikoliv v návaznosti na porušení Nařízení.

Členské státy mají nicméně povinnost oznámit Evropské komisi opatření, která přijala pro případy porušení Nařízení (čl. 7 odst. 3 Nařízení). Navíc v návaznosti na doplnění Nařízení do výčtu předpisů, na něž se vztahuje nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele, pak bude nutné oznámit Komisi i veškeré určené národní dozorové orgány v této oblasti za účelem jejich napojení na systém vzájemné spolupráce mezi dozorovými orgány. Splnění obou těchto notifikačních povinností nebude možné bez výslovného zmocnění

příslušných dozorových orgánů k výkonu dozoru nad dodržováním povinností stanovených Nařízením a bez stanovení sankcí za jejich porušení.

Tato varianta byla proto vyhodnocena jako nedostatečné řešení, jelikož s sebou nese riziko zahájení řízení o porušení Smlouvy o fungování Evropské unie vůči ČR ze strany Evropské komise.

II. Rozšíření dozorových pravomocí stávajících dozorových orgánů pro oblast zákazu diskriminace podle ZOS

Pokud jde o určení dozorových orgánů pro vymáhání Nařízení, Nařízení v bodě 35 odůvodnění upřesňuje, že může jít o soudy nebo správní orgány. ČR spolu s některými dalšími členskými státy během projednávání návrhu Nařízení prosazovala, aby se povinnost stanovit dozorové orgány vztahovala pouze na vztahy mezi obchodníky a spotřebiteli (B2C vztahy) s tím, že zákazníci-podnikatelé (v rámci B2B vztahů) nepotřebují zvláštní ochranu, jak je tomu v případě spotřebitelů, a že pro tyto subjekty je velkým přínosem již samotné Nařízení, které jasně definuje jejich práva a tím umožňuje domáhat se jich před národními soudy mnohem snadněji než nyní na základě pouhého obecného ustanovení směrnice o službách (čl. 20 odst. 2), respektive § 12 ZVPS. ČR byla během projednávání návrhu ze strany Evropské komise ujištěna, že navrhované (a následně schválené) znění umožňuje stanovení dozorových pravomocí pouze ve vztahu k B2C vztahům. V rámci přípravy adaptačního předpisu bylo tedy zvažováno výlučně řešení v podobě stanovení dozorových kompetencí ve vztahu k vztahům mezi obchodníky a spotřebiteli (B2C vztahům).

Zákaz diskriminace v rámci vztahů mezi obchodníky a spotřebiteli, včetně stanovení dozorových pravomocí a sankcí za jeho porušení, je již nyní upraven v rámci ZOS. Formy diskriminace definované v rámci Nařízení mají stanovit pouze upřesnění obecného zákazu diskriminace a mají za cíl usnadnit vymáhání zákazu diskriminace v oblasti přeshraničního obchodu. V praktické rovině by tedy zakázaná jednání měla být postižitelná již nyní podle stávající úpravy ZOS a v rámci dozorových pravomocí stanovených na základě tohoto zákona.

ZOS vymezuje v rámci svého ustanovení § 23 orgány, které vykonávají dozor nad dodržováním zákazu diskriminace podle § 6 ZOS. Rozsah působnosti zákazu diskriminace podle Nařízení je však užší než rozsah působnosti § 6 ZOS. Působnost Nařízení totiž vychází z působnosti směrnice o službách, z jeho působnosti jsou tedy vyloučeny: služby obecného zájmu nehospodářské povahy, finanční služby, služby a sítě elektronických komunikací, dopravní služby, služby agentur práce, zdravotní služby, audiovizuální služby, hazardní hry s peněžitými vklady, činnosti spojené s výkonem veřejné moci, sociální služby poskytované státem, státem pověřenými poskytovateli či charitativními organizacemi, soukromé bezpečnostní služby a notářské služby. Ve vztahu k Nařízení by tedy měly být příslušné pouze některé orgány, které jsou nyní příslušné k vymáhání § 6 ZOS, a to: Česká obchodní inspekce, Energetický regulační úřad a některé profesní komory s povinným členstvím (Česká advokátní komora, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných

inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Exekutorská komora, Komora auditorů ČR, Komora daňových poradců ČR, Komora patentových zástupců).

Náklady na technické a personální zajištění dozorových pravomocí ve vztahu k Nařízení byly vyhodnoceny v návaznosti na dosavadní činnost jednotlivých dozorových orgánů vykonávanou na základě § 6 ZOS:

- Česká obchodní inspekce: Do působnosti České obchodní inspekce spadá podstatná většina dozorových pravomocí, pokud jde o dodržování zákazu diskriminace podle § 6 ZOS. Tento orgán pravidelně uskutečňuje kontroly prodejců a poskytovatelů služeb, a to z pohledu plnění různých zákonných povinností mimo jiné i ve vztahu k dodržování zákazu diskriminace podle § 6 ZOS. V roce 2017 v rámci 721 uskutečněných kontrol se zaměřením na porušování zákazu diskriminace byla některá z forem diskriminačního jednání zjištěna v 7 případech.

Česká obchodní inspekce při stanovení rozsahu prováděných kontrol vychází ze své diskrece. V návaznosti na vstup v platnost Nařízení však bude nutno zaměřit kontroly týkající se zákazu diskriminace explicitně na určité konkrétní formy diskriminačního jednání, přičemž kontrola případného blokování přístupu na webové stránky obchodníka či přesměrovávání na jiné stránky obchodníka bude pro Českou obchodní inspekci představovat zcela nový typ kontrolní činnosti. Rovněž lze předpokládat nárůst kontrolních a vynucovacích úkonů v souvislosti s napojením stanovených dozorových orgánů na systém vzájemné spolupráce podle nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele, kdy budou národní orgány nově muset reagovat i na podněty postoupené ze strany příslušných dozorových orgánů jiných členských států.

Řádné zajištění dozorových pravomocí ve vztahu k Nařízení může tedy pro Českou obchodní inspekci znamenat navýšení její dosavadní činnosti, nemělo by však přinést dlouhodobě zvýšené náklady na zajištění dozoru v této oblasti.

- Ostatní dozorové orgány: Na základě komunikace s ostatními dozorovými orgány bylo zjištěno, že tyto dozorové orgány neřešily v minulých letech žádný případ diskriminačního jednání. S ohledem na typy činností, které spadají do působnosti těchto orgánů, se dá předpokládat, že se vstupem v platnost Nařízení nedojde k žádnému výraznému nárůstu počtu řešených případů diskriminace. Případné případy diskriminace podle Nařízení budou tedy spíše ojedinělé. Rozšíření dozorových pravomocí dotčených orgánů na oblast Nařízení by tedy nemělo těmto orgánům přinést dlouhodobě zvýšené náklady na zajištění dozoru v této oblasti.

V rámci této varianty bylo dále zvažováno, v rámci kterého zákona má být ono zvláštní zmocnění zakotveno. V úvahu přicházejí následující možnosti:

- a) *v rámci ZVPS* – tento zákon stanoví obecný zákaz diskriminace poskytovatelů služeb (§ 12), nevymezuje nicméně dozorové pravomoci v této oblasti. Zákon se navíc vztahuje jak na B2C, tak na B2B vztahy. Stanovení dozorových pravomocí v rámci tohoto zákona by tedy znamenalo

nutnost řešit dozorové pravomoci ve vztahu k B2C i B2B vztahům, přičemž není zájmem ČR výslovně stanovit dozorové pravomoci v rámci B2B vztahů.

Výslovné rozšíření stávajících dozorových pravomocí stanovených v ZOS i na oblast Nařízení v rámci ZVPS by vedlo k roztržštění právní úpravy a úpravě fakticky se překrývajících dozorových pravomocí v rámci dvou zákonných aktů. Toto řešení se tedy jeví z legislativně technického hlediska jako nekoncepční, a proto bylo vyhodnoceno jako nevhodné.

- b) *v rámci ZOS* – tento zákon stanoví obecný zákaz diskriminace v rámci prodeje zboží a poskytování služeb (§ 6), včetně příslušných dozorových orgánů (§ 23) a vymezení sankčních opatření (§ 24 a 24a). Z povahy věci se vztahuje pouze a výlučně na B2C vztahy.

Výslovné rozšíření stávajících dozorových pravomocí podle tohoto zákona i na oblast Nařízení by vedlo k úpravě dotčených dozorových pravomocí v rámci jedné zákonné úpravy, a nevedlo by k roztržštění právní úpravy překrývajících se dozorových pravomocí do dvou právních aktů. Z těchto důvodů bylo toto řešení vyhodnoceno jako vhodné.

- c) *v rámci nového zvláštního zákona* – výslovné rozšíření stávajících dozorových pravomocí i na oblast Nařízení v rámci nového zvláštního zákona by vedlo k roztržštění právní úpravy dozorových pravomocí a k úpravě fakticky se překrývajících dozorových pravomocí v rámci dvou zákonných aktů. Toto řešení bylo z legislativně technického hlediska vyhodnoceno jako nekoncepční, a tedy nevhodné.

V návaznosti na výše uvedená zjištění bylo jako vhodná varianta řešení vyhodnoceno svěřením dozorových pravomocí ve vztahu k jednáním, na které se vztahuje Nařízení, těm orgánům, které již nyní vykonávají dozor ve vztahu k zakazu diskriminace podle § 6 ZOS. Z koncepčního a legislativně technického hlediska byla jako vhodná varianta legislativní úpravy takového řešení vyhodnocena úprava v rámci ZOS.

III. Vytvoření zcela nového dozorového orgánu pro oblast dodržování Nařízení

Zakázané formy diskriminace stanovené v Nařízení mají být především upřesněním obecného zakazu diskriminace. V praktické rovině by tedy vymáhání zakazu diskriminace v rámci vztahů B2C mělo být zajištěno prostřednictvím obecného zakazu diskriminace stanoveného v ZOS (§ 6) včetně příslušných dozorových orgánů (§ 23) a sankcí za jeho porušení (§ 24 a 24a).

Vytvoření zcela nového dozorového orgánu pro oblast dodržování Nařízení by tedy vedlo k faktickému překrývání pravomocí různých dozorových orgánů. Dané by mohlo vést k výraznému nárůstu kompetenčních sporů, jejichž řešení by pak mohlo vést k značnému prodloužení při postihování diskriminačních jednání podle Nařízení.

Toto řešení se jeví jako zcela nekoncepční, neposkytuje požadovanou právní jistotu, a navíc s sebou nese náklady na zřízení a fungování zcela nového orgánu. Tato varianta byla proto vyhodnocena jako nevyhovující.

Ze zvažovaných variant řešení bylo jako vhodný způsob adaptace českého právního řádu na Nařízení vyhodnoceno rozšíření oblastí spadajících do dozorové pravomoci relevantních dozorových orgánů, tj. těch, které vykonávají dozor ve vztahu k zákazu diskriminace podle § 6 ZOS. Navrhované bude provedeno formou zákonného zmocnění v ZOS.

Návrh zákona tedy svěřuje výslovnou dozorovou pravomoc ve vztahu k Nařízení dozorovým orgánům, které již nyní vykonávají dozor nad dodržováním zákazu diskriminace podle § 6 ZOS a do jejichž působnosti spadají sektory služeb, na něž se vztahuje Nařízení.

Návrh stanoví sankce za porušení zákazu diskriminace podle Nařízení, a to ve stejné výši jako sankce stanovené za porušení zákazu diskriminace podle § 6 ZOS. Jednání, které je považováno za diskriminační podle Nařízení, lze totiž kvalifikovat i za diskriminační podle § 6 ZOS. Z tohoto důvodu je proto vhodné stanovit stejnou výši možných sankcí za porušení Nařízení, jako stávající sankce za porušení § 6 ZOS.

Návrh dále pověřuje Evropské spotřebitelské centrum poskytováním praktické pomoci spotřebitelům pro případ sporu mezi spotřebitelem a obchodníkem, který vznikne v důsledku použití Nařízení, přičemž v rámci přípravy návrhu adaptačního zákona byly zvažovány 4 varianty řešení:

I. Nepověřit poskytováním asistenčních služeb žádný vnitrostátní subjekt

Nařízení výslovně stanoví členským státům povinnost určit subjekt či subjekty odpovědné za poskytování praktické pomoci spotřebitelům pro případ sporu mezi spotřebitelem a obchodníkem, který vznikne v důsledku použití tohoto Nařízení.

Nepověřit touto povinností žádný vnitrostátní subjekt by znamenalo nesplnění povinnosti vyplývající z práva EU, což s sebou nese riziko zahájení řízení o porušení Smlouvy o fungování Evropské unie vůči ČR ze strany Evropské komise. Tato varianta byla proto vyhodnocena jako nedostatečné řešení.

II. Svěřit asistenční služby Jednotným kontaktním místům (JKM)

JKM jsou podle stávající úpravy ZVPS svěřeny 2 typy úkolů:

- poskytování informací o: (i) požadavcích vztahujících se na poskytovatele služeb, (ii) požadavcích týkajících se přístupu k činnosti poskytování služeb a jejího výkonu v jiných členských státech, (iii) opravných prostředcích proti rozhodnutí správních orgánů a možnostech řešení sporů mezi poskytovatelem služby a příjemcem služby nebo mezi poskytovateli služeb, (iv) kontaktních údajích sdružení nebo jiných právnických osob, včetně Evropské sítě spotřebitelských center, které mohou poskytovatelům služeb nebo příjemcům služeb poskytovat praktickou pomoc, a (v) regulaci povolání (§ 14 ZVPS),
- předávání veškerých podání učiněných v souvislosti s přístupem k činnosti poskytování služeb nebo jejím výkonem příslušným správním orgánům (§ 15 ZVPS).

JKM tedy kromě poskytování informací neposkytují příjemcům služeb (spotřebitelům či podnikatelům-zákazníkům) žádné další služby. Uložení JKM povinnosti poskytovat praktickou pomoc spotřebitelům by s sebou neslo finanční náklady na personální zajištění této povinnosti ve všech JKM v ČR (celkem 15 poboček).

Tato varianta byla s ohledem na neproporcionálně vysoké náklady zajištění této agendy na JKM vyhodnocena jako nevyhovující.

III. Svěřit asistenční služby Evropskému spotřebitelskému centru (ESC)

ESC poskytuje informace o právech spotřebitelů na společném evropském trhu a bezplatně pomáhá a radí spotřebitelům v jejich sporech s podnikateli z jiných členských států. Služby ESC jsou financovány z části ze strany Evropské komise v rámci uzavřené grantové smlouvy a z části ze strany členského státu (v ČR z rozpočtu České obchodní inspekce).

Rozsah služeb poskytovaných již nyní ESC by prakticky měl pokrývat i oblast, na kterou se vztahuje Nařízení. Poskytování asistenčních služeb požadované Nařízením by tedy nemělo pro ESC představovat zcela nový typ činnosti. Jasněji definována práva spotřebitelů v rámci Nařízení zřejmě nepovedou ke zvýšení počtu žádostí o asistenční služby, a tedy k potřebě navýšit personální zajištění ESC.

Tato varianta byla s ohledem na současný rozsah služeb poskytovaných ESC a na předpokládaný rozsah finančních nákladů na zajištění této agendy prostřednictvím ESC vyhodnocena jako vhodná.

IV. Svěřit asistenční služby zcela novému orgánu

Vytvoření zcela nového orgánu, který by poskytoval asistenci spotřebitelům v případě jejich sporů s poskytovateli služeb, by oproti výše uvedeným variantám II. a III. kromě zajištění provozních nákladů obnášelo navíc dodatečné investiční náklady na vytvoření zcela nového subjektu. Bylo by tedy řešením značně nákladným. Navíc, by vytvořením nového subjektu došlo k vzájemnému překryvu se službami poskytovanými ESC.

Tato varianta byla s ohledem na finanční náročnost jejího zajištění vyhodnocena jako nevhodná.

Ze zvažovaných variant řešení bylo jako vhodný způsob vyhodnoceno svěření asistenční služby Evropskému spotřebitelskému centru, jelikož náklady na personální zajištění této agendy by s ohledem na již současně poskytovaný rozsah služeb měly být nižší než u ostatních zvažovaných variant. Navíc zde existuje možnost naznačená Evropskou komisí během jednání Expertní skupiny Evropské komise pro implementaci směrnice o službách, že by případné rozšíření působnosti ESC bylo možné zohlednit v rámci sestavování dalšího finančního rámce. Jde zde tedy možnost, že by náklady ESC na tuto agendu mohly být v budoucnu alespoň částečně pokryty ze strany Evropské komise.

Návrh dále stanoví vstup v platnost navrhované novely zákona.

c) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Navrhovaná úprava je nezbytná k zajištění řádné adaptace českého právního řádu na nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

Navrhovaný zákon má charakter adaptační úpravy a upravuje činnosti, které Nařízení ponechává v zodpovědnosti členských států.

d) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, a nevytváří podmínky vedoucí k nerovnému postavení mužů a žen.

Navrhovaná úprava je také v souladu s čl. 41 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“), podle kterého má vláda právo zákonodárné iniciativy a také v souladu s § 24 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné uvádí, že ministerstva připravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhy, jejichž přípravu jim uložila vláda.

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu s Listinou základních práv a svobod, vyhlášenou usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), a to jmenovitě s následujícími ustanoveními:

- ustanovení čl. 2 odst. 2 Listiny, podle kterého lze státní moc uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví
- ustanovení čl. 2 odst. 2 Listiny, podle kterého mohou být ukládány povinnosti toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování lidských práv a svobod,
- ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny, podle kterého každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nemůže být nucen činit, co zákon neukládá.

Navrhovaná právní úprava tedy splňuje ústavní požadavek stanovení povinnosti na úrovni zákona a vyhovuje též zásadám pro stanovení mezí základních práv a svobod podle čl. 4 Listiny. Návrh zákona rovněž respektuje zásadu „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“ podle čl. 30 Listiny.

Navrhovaná právní úprava nijak nesnižuje práva dotčených subjektů a nejsou jí diskriminovány žádné specifické skupiny adresátů právních norem. Respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu.

e) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaný zákon je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Návrh zákona je plně slučitelný s nařízením (EU) 2018/302 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu.

f) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je plně v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, včetně Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie.

Navrhovaná právní úprava se dotýká mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách, především Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a dále judikatury, jež s ní souvisí. Navrhovaná právní úprava je v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, zejména se zásadou práva na spravedlivý proces (článek 6 Úmluvy), uložení trestu jen na základě zákona (článek 7 Úmluvy) a práva nebyť souzen nebo potrestán dvakrát (článek 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě).

g) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady a dopad na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na státní rozpočet ani nevyvolá požadavky na navýšení počtu pracovních sil.

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na ostatní veřejné rozpočty.

Navrhovaná právní úprava přispěje ke kultivaci podnikatelského prostředí v České republice tím, že zajistí účinné odstranění diskriminačního jednání vůči spotřebitelům z důvodu jejich státní příslušnosti či místa bydliště. Zároveň navrhovaná právní úprava nebude mít finanční dopad na podnikatelské prostředí.

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné sociální dopady.

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné dopady na životní prostředí.

h) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ochranou soukromí a osobních údajů. Je zajištěna jejich standardní ochrana v souladu s nařízením Evropského parlamentu

a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

i) Zhodnocení korupčních rizik

Při zpracování předkládané novely zohlednil předkladatel kritérium omezení korupčních příležitostí při aplikaci navrhovaného zákona. Dozor nad dodržováním povinností stanovených adaptovaným Nařízením budou vykonávat stávající dozоровé orgány působící v oblasti ochrany spotřebitele, které mají propracované vnitřní mechanismy kontroly, včetně určení konkrétní odpovědné osoby. V procesních záležitostech postupují podle správního řádu.

Předkládaný návrh nemá vliv na dostupnost informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Návrh dále není v rozporu s požadavky na transparentnost a otevřenost dat.

j) Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Z povahy věci nemá předkládaný návrh zákona vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

k) Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Navrhuje se požádat Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o vyslovení souhlasu s návrhem již v prvním čtení v souladu s § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Důvodem tohoto požadavku je nutnost přijmout na národní úrovni adaptační předpis stanovující dozоровé pravomoci ve vztahu k vymáhání Nařízení a opatření za porušení Nařízení, který vstoupí v platnost ke dni vstupu v účinnost Nařízení, tj. k 3. prosinci 2018.

II. Zvláštní část

K bodu 1 (§ 1 odst. 1)

Zavádí se odkaz a souhrnná poznámka pod čarou č. 48 z důvodu přehlednosti textu v souvislosti s adaptací na nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

K bodu 2 (§ 20l odst. 3)

K naplnění článku 8 Nařízení, aby každý členský stát určil subjekt odpovědný za poskytování praktické pomoci spotřebitelům, navrhuje předkladatel určit Evropské spotřebitelské centrum, které již v současné době působí při České obchodní inspekci a poskytuje informace o právech spotřebitelů na společném evropském trhu a bezplatně pomáhá a radí spotřebitelům v jejich sporech s podnikateli z jiných zemí Evropské unie.

Současně se zavádí odkaz a poznámka pod čarou č. 49 v souvislosti s adaptací na nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

K bodu 3 až 5 (§ 23 odst. 11 a 16 a § 23 odst. 20)

Uvedenými ustanoveními se zavádí nová kompetence příslušným dozorovým orgánům tak, aby plnění povinností vyplývajících z Nařízení bylo možno účinně vymáhat.

Předkladatel při stanovování dozorového orgánu přihlížel k vymezení kompetencí stávajících dozorových orgánů příslušných pro vymáhání dodržování zákazu diskriminace při prodeji výrobků nebo poskytování služeb.

K bodu 6 (§ 24 odst. 8)

Uvedené ustanovení zavádí nové rozdělení odstavce na písmena a současně v souvislosti s adaptací na Nařízení zavádí v písmenu d) skutkovou podstatu nového přestupku.

K bodu 7 (§ 24 odst. 14 písm. c))

Navrhuje se možnost uložit za přestupek pokutu až do výše 3 miliónů korun českých, a to vzhledem ke stupni společenské nebezpečnosti nově zaváděného přestupku.

Adaptované nařízení ve svém článku 7 požaduje, aby členské státy stanovily účinná, přiměřená a odrazující opatření k vymáhání jím stanovených povinností. S ohledem na skutečnost, že nařízení postihuje jednání podnikatelů vůči spotřebitelům, které může mít dopad i do jiných členských států EU, než ve kterých má podnikatellovo jednání původ, a škodlivé důsledky takového jednání mohou postihnout velké množství spotřebitelů (např. obchodník, který působí v jednom členské státě, blokuje nebo omezuje přístup ke svým on-line rozhraním, jako například ke svým internetovým stránkám a aplikacím spotřebitelům z jiných členských států

nebo uplatňuje vůči spotřebitelům z jiných členských států odlišné obchodní podmínky), dále vzhledem k tomu, že se může jednat o různý charakter podnikatelských aktivit (s různou mírou škodlivých následků), je třeba při stanovování sankcí za spáchaný přestupek ponechat dozorovému orgánu tomu odpovídající prostor pro správní uvážení.

K bodu 8 (§ 24 odst. 14 písm. e))

Z důvodu navržené úpravy v bodě 6 je nutné upřesnit část § 24 odst. 8, na kterou se vztahuje § 24 odst. 14 písm. e).

K čl. II návrhu (účinnost)

Termín účinnosti je navržen dnem vyhlášení, a to s ohledem na termín účinnosti Nařízení stanovený v jeho článku 11, tj. 3. prosince 2018 a dále s ohledem na skutečnost, že se v daném případě jedná o adaptaci na přímo účinné nařízení, kde není nutno stanovovat žádnou legisvakanci.

V Praze dne 7. ledna 2019

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.

Ministryně průmyslu a obchodu:

Ing. Marta Nováková v. r.